

e noho ana i runga i te mata o te whenua, o te whenua i ata rohea, e kiia nei ko Aotearoa, ko te Waipounamu, me nga moutere e pa tata ana : i hangaia mo te iti, mo te rahi, mo te ware, mo te rangatira ; kaore ana whakapai kanohi.

Ko te upoko tuatahi o te Tiriti o Waitangi e whakaturuki ana i te hiahia o te Kuini "kia whakaritea te Kawanatanga, kia kaua ai nga kino e puta mai ki te tangata Maori, ki te pakeha e noho ture kore ana." Na tenei upoko o te Tiriti i poroaki mai, a i whakatinana ki enei motu te Kawanatanga o te Kuini o Ingarangi.

A he aha ta nga Rangatira Maori i tapae ai? E ki ana te upoko nei, "ka tuku rawa atu ratau ki te Kuini o Ingarangi ake tonu atu i te Kawanatanga o o ratau whenua." Ha, i kiia ra hoki kaore o te Maori Kawanatanga, a he aha hoki kia tapae ratau i te mea kaore nei i a ratau? Me whakamarama ano. Ko te whakamarama kei te ritenga o enei kupu "te mana rangatira." Ko te mana rangatira te mea i roto i te ringa o ia rangatira, o ia rangatira i waitohu ra i tana tohu ki te Tiriti o Waitangi, a ko tana tera i tapae ai ki te tahuaroa ki a Kawana Wiremu Hopihona, hei tahua ki a Kuini Wikitoria. Ko te puputanga tera o nga mana o nga Rangatira Maori, ka hoatu ki te Kuini. Ko te Kawanatanga tera o te Iwi Maori.

Tena, he aha taua mana rangatira? He aha te mana o nga rangatira Maori i te wa i tuhia ai te Tiriti, te mana ki te tangata, ki te whenua, ki nga tikanga a te iwi i raro i tona mana? Ko te wa tera o Te Hapuku, o Te Rauparaha, o Te Rangihacata, o Te Wherowhero, o Te Wahaaroa, o Te Heuheu nui, o Kawiti o Patuone o Hone Heke, o Tupaea, o Te Amohau, o Te Pukuatua, o Mokouia-rangi, o Te Aporetanga, o Te Aopururangi, o Te Houkamau, o Te Kani-a-Takirau, o Te Potae-aute, o Te Eketuoterangi, o era tini kua ngaro atu ra ki te po, "te wehi o te whenua, te mana o te tangata." Ma koutou noa pea e whakataki te roanga atu o tenei wahi o a tatou whakamarama.

Me whakapoto ki tenei ki, i whiua e aua rangatira ki te tahuaroa te kahu-kiwi, te mahiti, te paepaeroa, te Poroi: kei nga whare whakakitekite e iri ana. hei matakitaki ma te pakeha, hei whakatauki ma ratau "koia enei ko nga taonga a te Maori i te wa e whai-mana ana ratau." hei titiro atu ma te Maori, ka mapu ai, ka tataku